

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA SEPTEMBAR 2019. GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

U izvještajnom periodu u skladu sa Planom kontrole u turističkoj sezoni i Godišnjim planom kontrole objekata u kojima se obavlja djelatnost poslovanja hranom sproveden je pojačani inspeksijski nadzor pri čemu je predmet kontrole određivan prema procjeni riika u odnosu na djelatnost koja se obavlja u određenoj vrsti objekata.

Poseban akcenat je dat na kontrolu sprovođenja propisanih zahtjeva higijene i bezbjednosti hrane u objektima javne ishrane (školskim i predškolskim ustanovama) i ugostiteljskim objektima u kojima se vrši obrada, priprema i usluživanje hrane (hoteli, restorani, konobe, pekare, odmarališta, etno sela, objekti brze hrane). Pojačni nadzor sproveden je i u maloprodajnim i veleprodajnim objektima (skladišta hrane, hipermarketi, prodavnice), uključujući i nadzor nad prodajom hrane na drugim mjestima kao što su. privremeni pokretni objekti - tezge, automati, pijace i sl.

Inspektori za hranu kontrolisali su da li subjekti u poslovanju hranom izvršavaju obaveze utvrđene zakonom o bezbjednosti hrane i da li tokom prodaje, čuvanja, prerade, proizvodnje i distribucije hrane sprovode sve propisane postupke kojim se obezbjeđuje da na tržište odnosno do krajnjeg potrošača dođe samo bezbjedan proizvod. Kontrolisano je i porijeklo/sledljivost hrane, rokovi upotrebe i opšta senzorna svojstva hrane zatečene u prometu, zahtjevi za označavanje/informisanje potrošača o hrani i dr. Vršena je i kontrola objekata za proizvodnju hrane, uključujući i kontrolu načina transporta hrane.

U izvještajnom periodu je vršeno kontinuirano uzimanje uzoraka hrane stavljene na tržište po Programima monitoringa bezbjednosti hrane i to: mikrobioloških kriterijuma u hrani, kontaminenata u hrani, bezbjednosti školjki, prisutnosti farmakoloških rezidua u mesu, mlijeku, jajima, prisutnosti pesticida i nitrata u voću i povrću, kvaliteta hrane za posebne prehrambene potrebe i dr.

U unutrašnjoj kontroli u izvještajnom periodu izvršena je kontrola u 360 objekata u kojima se obavlja poslovanje hranom. U kontrolisanim objektima najčešće su utvrđivane nepravilnosti koje su se odnosile na neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme, nehigijensko rukovanje hranom tokom obrade i čuvanja hrane, zatečenu hranu u prometu isteklog roka upotrebe ili neposjedovanje rješenja o upisu objekta u Registar registrovanih objekata za hranu.

Zbog utvrđenih nepravilnosti u unutrašnjoj kontroli, inspektori su preduzeli 157 upravnih mjera i to:

- 8 rješenja o otklanjanju infrastrukturnih neusaglašenosti u određenom roku;
- 2 rješenja o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti obrade i pripreme hrane do otklanjanja nepravilnosti;
- 4 rješenja o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbedne hrane;
- 102 ukaza o otklanjanju nedostataka manjeg rizika za čije otklanjanje je potrebno kratko vrijeme;
- 40 prekršajnih naloga (8.300 eura);
- 1 zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka

U izvještajnom periodu izvršeno je 31 kontrola izvršenja mjera naloženih u prethodnom periodu.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

U septembru 2019. godine, po zahtjevu subjekata u poslovanju hranom, izvršen je pregled 1316 pošiljki hrane neživotinjskog porijekla iz uvoza i 338 pošiljke predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Pregledom je utvrđivana validnost i ispravnost prateće propisane dokumentacije (dokumentacijski pregled), izvršen je pregled sadržaja pošiljki, oznaka, pakovanja, količina, uključujući i provjeru temperaturnih lista tokom prevoza hrane (identifikacioni pregled), zatim fizički pregled tj. provjera hrane organoleptičkim pregledom i uzimanjem uzoraka za laboratorijsko ispitivanje radi provjere ispunjenost propisanih zahtjeva bezbjednosti i kvaliteta.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost), uzeto je 367 uzoraka hrane, a od pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzeto je 37 uzoraka.

Laboratorijski je ispitano 27,89% pošiljki hrane koja podliježe nadzoru inspekcije za hranu i 10,98% pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nakon izvršenih pregleda i utvrđivanja usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima inspektori za hranu su donijeli 1313 rješenja o odobravanju uvoza i stavljanju u promet bezbjednih pošiljki hrane i 487 rješenja o stavljanju u promet pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt s hranom.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pregledu inspekcije za hranu

Tokom septembra mjeseca od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane neživotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti, **zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 3 pošiljke hrane u količini od 2.456,40 kg zbog neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti** (energetska pića zbog neodgovarajućeg kvaliteta, krupna organska so zbog nedovoljne količine joda, i prerađevine od povrća (feferoni) zbog prisutnosti nedozvoljenog konzervansa).

NEUSAGLAŠENE POŠILJKE U 2019. GODINI								
Br.	Datum	Fizički pregled/laboratorijska analiza	Proizvod	Količina kg	Neusaglašenost	Namjena	MDK	MDK
							nađena mg/kg - ppm	dozvoljena
1	03.09.2019	Laboratorijska analiza	Feferoni	86,40	Konzervans	Sumpor-dioksid-sulfiti	174	Ne smije biti
3	19.09.2019	Laboratorijska analiza	Krupna so	210,00	Sadržaj joda	Kalijum jodid - nedovoljna količina	0.3 / 16	24
3	24.09.2019	Laboratorijska analiza	Red star - energetska piće	2.160,00	Kvalitet	Sadržaj suve materije - nedovoljna količina	1.1/10	
				2.456,40				

Postupanje po inicijativama

U septembru Inspekciji za hranu je podnijeto 19 inicijativa/prijava (odgovoran.me, pisane i telefonske prijave) koje su se odnosile na proizvode isteklog roka upotrebe, izmijenjenu boju i miris određene hrane. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresu, telefon).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Veterinarski inspektori su u septembru vršili inspekcijski nadzor nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, radom veterinarskih ambulanti, kontrolu identifikacije i registracije životinja, kontrolu ispunjenosti karantinskih uslova za smjestaj životinja, kontrolu zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja, kontrolu rada objekata za promet hranom za životinje (petšop) i promet životinja, kontrola biosigurnosnih mjera na gazdinstvima na kojima se uzgajaju svinje za rasplod kao i nadzor i kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu roba koje podliježu kontroli veterinarske inspekcije. Takođe, u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja učestvovali su u sprovođenju Mjere 1 IPARD programa.

Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora kao i u odnosu na utvrđene nepravilnosti preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 1584 pregleda. U unutrašnjoj kontroli izvršeno je 347 pregleda. Kontrole su sprovedene u oblasti zaštite dobrobiti životinja (10), kontrola identifikacije i registracije životinja na gazdinstvima (goveda, ovce, koze i svinje) (34); kontrola rada veterinarskih ambulanti i kontrola upotrebe veterinarskih lijekova (63), kontrola o ispunjenosti uslova za smještaj životinja u karantinu (17), kontrola prometa životinja na stočnoj pijaci (9), kontrola izložbe pasa (1); zatim kontrole sprovođenja mjera po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja –vakcinacija svinja protiv klasične kuge svinja, kao i kontrola I&R životinja i prijava kretanja, kontrola u oblasti zdravlja životinja koje obuhvataju mjere po monitoringu određenih zaraznih bolesti životinja i zoonoza kao i postupanja po prijavi sumnje odnosno potvrđenih slučajeva bolesti – mjere za spriječavanje širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera i donijeto je 4 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja, izvršeno 3 kontrolnih pregleda radi provjere ispunjenosti naloženih mjera; donijeto je 12 rješenja o opservaciji pasa i mačaka na opasnu zaraznu bolest bjesnilo po prijavi epidemiološke službe nadležnih zdravstvenih ustanova o ujedu pasa i mačaka, izvršeno i 14 kontrola po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih.

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje:

- Pokrenut prekršajni postupak zbog držanja životinja suprotno propisima o zaštiti dobrobiti životinja;
- izdato 14 rješenja o opservaciji pasa i mačaka radi isključivanja sumnje na bjesnilo;
- 4 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja i zoonoza;
- 4 ukaza o otklanjanju nepravilnosti kod subjekata nadzora;
- 19 rješenja o otklanjanju nepravilnosti kod držaoca životinja.

Važna aktivnost tokom septembra je bila i kontrola biosigurnosnih mjera koje sprovode držaoci svinja na gazdinstvima na kojima se drži 10 i više rasplodnih krmača, u svijetlu povećanog rizika od pojave afričke kuge svinja. Kontrola je obuhvatala i ispunjenost zahtjeva za zdravlje životinja i identifikacije i registracije svinja. Tokom obilaska, držaoci još jednom upoznati sa mjerama koje su dužni da primjenjuju. Izdato 16 rješenja o otklanjanju nepravilnosti.

Takođe, veterinarska inspekcija je vršila uzorkovanje uginule ribe u rijeci Lim i organizovala uklanjanje leševa živine i drugih uginulih životinja koje su nesavjesnici vlasnici bacili u rijeku Bojanu.

Tokom septembra, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrolu proizvodnje i prometa hrane u unutrašnjem prometu u registrovanim i odobrenim objektima,

uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua, mikrobioloških kriterijuma, monitoringa listerije, monitoringa kontaminenata, monitoring nepoželjnih supstanci u hrane za životinje, monitoring pesticide i kontrole tokom ljetnje turističke sezone u primorskim i sjevernim opštinama.

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, tranzit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u septembru 2019. godine vršila pregled živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla pri uvozu u Crnu Goru na sledećim graničnim inspekcijским mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i željeznička stanica Bijelo Polje, Kula i na graničnom prelazu Dračenovac, 2 puta nedeljno, za uvoz životinja i proizvoda životinjskog porijekla, i Ranče, takođe 2 puta nedeljno, za uvoz hrane za životinje koja podliježe veterinarskoj kontroli.

U izvještajnom periodu izvršen je pregled 1237 pošiljki koje podliježu veterinarskom pregledu namjenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled 903 pošiljki živih životinja, hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje životinjskog porijekla.

Pošiljke živih životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet.

Izdato je 903 rješenja o stavljanju u slobodan promet pošiljki životinjskog porijekla i hrane za životinje.

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- **pregled dokumentacije**, tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- **identifikacioni pregled**, tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- **fizički pregled**, tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost) i kvaliteta, uzeto je 182 uzorka. Laboratorijski je ispitano 20,15% pošiljki iz uvoza.

Takođe je vršena i provjera zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza koja podliježe pregledu veterinarske inspekcije

U septembru nije bilo pošiljki hrane životinjskog porijekla koje nijesu odgovarale parametrima bezbjednosti ili kvaliteta.

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspeksijskim mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 103 pošiljku živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, za koje su izdata rješenja o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (103 rješenja).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom septembra izvršen je pregled i izdato je ukupno 49 serifikata za pošiljke životinjskog porijekla i hrane za životinje namjenjenih izvozu i za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U septembru, veterinarskoj inspekciji je podnešeno 14 inicijativa/prijava koje su se u najvećoj mjeri, odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanja i postupanja sa životinjama kao i postupanja sa nus proizvodima životinjskog porijekla. Po svakoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Fitosanitarni inspektori su u septembru vršili inspeksijski nadzor zdravstvene zaštite bilja, nadzor u objektima za proizvodnju i promet sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, u objektima za promet sredstava za ishranu i zaštitu bilja na veliko i malo, kao i upotrebu pesticida i đubriva na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar.

Cilj kontrola je provjera stepena ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, bezbjednosti hrane i drugih zakona iz nadležnosti ove inspekcije.

U izvještajnom periodu nastavljene su kontrole u oblasti bezbjednosti hrane odnosno rezidua pesticida i drugih kontaminenata u hrani. Vršena je kontrola zdravstvenog stanja bilja: CTV virusa, *Ralstonia solonace arum.*, *Phytophthora spp.*, *Xylella fastidiosa*, kontrola kvaliteta, sertifikacije i zdravstvenog stanja sjemenskog i sadnog materijala, kontrola propisanih uslova za rasadnike, kontrola objekata za promet pesticida i đubriva u pogledu ispunjenosti propisanih uslova, kontrola registrovanih sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kvaliteta sjemena i sadnog materijala u prometu i uslova u objektima za njihovo skladištenje i čuvanje, kao i rezidua pesticida u voću i povrću.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 106 inspeksijskih pregleda.

Broj inspeksijskih pregleda na osnovu:

- zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja - 53 pregled;
- zakona o sadnom materijalu - 12 pregleda;
- zakona o sjemenskom materijalu - 13 pregleda;
- zakona o sredstvima za ishranu bilja - 9 pregleda;
- zakona o sredstvima za zaštitu bilja - 15 pregleda; i
- zakona o bezbjednosti hrane - 4 pregleda.

Tokom navedenih inspeksijskih kontrola fitosanitarnih inspektora uzeto je 47 uzoraka.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika.

U izvještajnom periodu u primorskim opštinama nastavilo se sa sprovođenjem fitosanitarnih mjera po posebnom akcionom planu i kontrolisani su izvještaji o izvršenim hemijskim tretiranjima palmi, a nastavljeno je i sa fitosanitarnom mjerom uništavanja zaraženih palmi.

Apelujemo na sve držaoce bilja čije palme pokazuju simptome napada da bez odlaganja sprovedu mjeru uništavanja palmi!

Kontrola uvoza

Fitosanitarni inspektori su u septembru vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla (voće, povrće, žitarice i ostala hrana biljnog porijekla koja je podvrgnuta jednostavnom procesu prerade mljevenjem, sušenjem i sl.), hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pojačanim službenim kontrolama na mjestima unošenja i hrane za životinje biljnog porijekla, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa aspekta zdravstvene zaštite.

- Fitosanitarna inspekcija je u septembru izvršila pregled ukupno 2052 pošiljki (uvoz/izvoz) i to: 1372 pošiljki pri uvozu;
- 66 pošiljki u provozu;
- 69 pošiljki za reexport;
- 493 pošiljki za izvoz; i
- 28 ovjere carinskih deklaracija.

Izdato je 21 rješenja o zabrani uvoza pošiljki i 3 rješenja za uništenje pošiljki.

Ukupno je uzeto 343 uzoraka pri uvozu od čega je za 18 uzoraka laboratorijski utvrđeno da ne odgovaraju propisanim zahtjevima.

Osim uzorkovanja prilikom uvoza vršene su i dodatne kontrole sadnog materijala primjenom brzih testova: izvršena su dva brza testa na *Phytophthora ramorum*, jedan na *Xylella fastidiosa*, i svi su bili negativni.

U septembru mjesecu, ukupno je uzorkovano 25 % pošiljki iz uvoza.

Dodatno su naložene mjere fumigacije radi uništenja skladišnih štetnih organizama.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke

Zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima, zabranjeno je stavljanje na tržište Crne Gore, ukupno 454.318 kg hrane i to:

- **zabranjen je uvoz:** 7 pošiljki grožđa u količini od 132.378,00 kg, 3 pošiljke hrane za životinje u količini od 72.600,00 kg, 9 pošiljka pšeničnog brašna u količini od 241.400,00 kg, 1 pošiljka heljadinog brašna u količini od 1.000,00 kg,
- **uništeno je:** 1 pošiljka kruške u količini od 626,00 kg, 2 pošiljke banane u količini od 6.314,00 kg.

Nebezbjedne uništene/odbijene pošiljke

Br.	Datum	Proizvod	Količina (kg)	Neusaglašenost	Razlog	MDK utvrđena	MDK propisana
1.	06.09.2019.	vinsko grožđe	20.100,00	rezidue pesticida	chlorpyrifos	0,06	0,01
2.	09.09.2019.	vinsko grožđe	17.450,00	rezidue pesticida	chlorpyrifos	0,04	0,01
3.	10.09.2019.	brašno T-500	22.400,00	kontaminanti	deoksinivalenol	942	750
4.	10.09.2019.	brašno T-500	24.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	902	750

5.	11.09.2019.	brašno T-500	50.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	2058	750
6.	11.09.2019.	brašno T-500	20.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	897	750
7.	11.09.2019.	brašno T-500	25.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	918	750
8.	11.09.2019.	vinsko grožđe	20.570,00	rezidue pesticida	chlorpyrifos	0,05	0,01
9.	12.09.2019.	brašno T-500	25.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	920	750
10.	13.09.2019.	vinsko grožđe	20.520,00	rezidue pesticida	chlorpyrifos	0,05	0,01
11.	13.09.2019.	vinsko grožđe	21.590,00	rezidue pesticida	chlorpyrifos	0,05	0,01
12.	14.09.2019.	brašno T-500	25.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	1471	750
13.	16.09.2019.	banana	3.100,00	kvalitet	kvalitet	/	/
14.	16.09.2019.	banana	3.214,00	kvalitet	kvalitet	/	/
15.	19.09.2019.	brašno T-500	25.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	1114	750
16.	19.09.2019.	kruška	626,00	rezidue pesticida	dimethoate	0,1	0,01
17.	19.09.2019.	hrana za životinje	24.300,00	kvalitet	prisustvo skladišnih štetnih organizama	/	/
18.	20.09.2019.	hrana za životinje	24.300,00	kvalitet	prisustvo skladišnih štetnih organizama	/	/
19.	20.09.2019.	brašno T-400	25.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	985	750
20.	23.09.2019.	hrana za životinje	24.000,00	deklarisanje	rok trajanja	/	/
21.	25.09.2019.	stono grožđe	11.934,00	rezidue pesticida	chlorpyrifos	0,27	0,01
22.	26.09.2019.	heljdino brašno	1.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	1100	750
23.	26.09.2019.	vinsko grožđe	20.214,00	rezidue pesticida	chlorpyrifos	0,17	0,01

Kontrola izvoza

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu izvršila pregled 562 pošiljke i izdala: 493 fitosertifikata za izvoz: brašno, ljekovitog bilja: žalfija; rezane drvene građe i hrane za životinje i 69 fitosertifikata za reexport.